

JAARVERSLAG 2023

Bijzonderheden op de begraafplaatsen

Aan het eind van het jaar, als de werkzaamheden en activiteiten van de stichting voor het jaar zijn afgerond, is het tijd voor een terugblik, resulterend in het Jaarverslag over 2023.

Voor de SOBD was 2023 een ongeveer vergelijkbaar jaar met andere, voorgaande jaren. Toch zijn er altijd bijzonderheden en gebeurtenissen te vermelden.

Het moge bekend zijn, dat het bestuur van de stichting bestaat uit mensen die hun actief werkzame leven hebben afgesloten en dus als vrijwilligers voor de stichting werken. Ook voor de vrijwilligers is dit in het algemeen hetzelfde, enkele uitzonderingen daargelaten. Mede vanwege hun leeftijd zijn in 2023 twee bestuursleden van de SOBD teruggetreden als bestuurslid. Herman is op 17 januari 2023 gestopt na een bestuursperiode van meer dan 30 jaar, Herman heeft veel voor de begraafplaats Diepenveenseweg gedaan, vooral op het gebied van grafmonumenten. De laatste jaren is Herman ook in de groep vrijwilligers erg actief geweest, en dat is hij nog steeds.

Op de laatste AB-vergadering op 11 december jl. heeft Peter afscheid van het bestuur genomen. Peter is in 1996 SOBD-bestuurslid geworden en heeft zich dus 28 jaar in het bestuur voor het groen- en ecologisch-beheer ingezet. Peter is in het bestuur gekomen toen de SNA (Stichting Natuur Anders) het groen- en ecologisch-onderhoud ging uitvoeren op de begraafplaats. De SNA bestaat al een aantal jaren niet meer, maar Peter heeft het ecologisch werken nog tot deze zomer voortgezet met de Stichting Groen & Mens.

Als SOBD-bestuur bedanken we Herman en Peter hartelijk voor hun jarenlange inzet voor de Stichting Oude Begraafplaatsen Deventer.

Bestond het SOBD-bestuur eind 2021 nog uit zeven bestuursleden, nu, eind 2023, zijn we nog maar met vier bestuursleden. Ook door het overlijden van Hans is een bestuurslid er niet meer bij. Er is de afgelopen tijd dan ook serieus gezocht naar nieuwe bestuursleden om de opengevallen plekken in te kunnen vullen met gemotiveerde mensen.

Door het einde van de Stichting Groen & Mens zijn de vrijwilligers op de begraafplaats nu ook vrijwilligers van de SOBD geworden. Voor een meer vaste medewerker heeft de SOBD nu een contract afgesloten met de organisatie Konnected, die personeel detacheert.

Het jaar 2023 was wat het weer betreft een heel nat jaar. Vooral de maand april, maar ook het hele najaar, oktober, november en december waren zeer natte maanden met veel regen. Ook de wind was regelmatig de oorzaak om de begraafplaatspoort op slot te houden i.v.m. de veiligheid. Zo af en toe is er ook wel een boompje omgewaaid, maar echt grote schade hebben we niet gehad.

Alle bomen op de begraafplaats Diepenveenseweg zijn in beheer bij de gemeente Deventer en voor de gemeente voert Het Groenbedrijf de inspectie en het onderhoud van de bomen uit. Dit jaar hebben we op enkele plekken wat bomen, die te dicht op elkaar stonden, uitgedund. Hierdoor is een mooie bruine beuk nu meer vrij komen te staan. Een onderaannemer van Het Groenbedrijf heeft dit werk in december uitgevoerd.

Bezoek op de verschillende begraafplaatsen

Begraafplaatsen zijn rustgevende plekken in een dorp of stad. Beschrijvingen van bezoeken

aan en wandelingen over grote begraafplaatsen verhalen vaak over de rust, die er op een begraafplaats heerst. Geregeld bezoek ik de oude begraafplaats in Colmschate om even met de vrijwilligers te praten en zelfs op zo'n heel kleine begraafplaats heerst een Colmschater-rust. Dit bezoeken doe ik ook op de begraafplaats in het dorp Diepenveen. Daar heerst op de woensdagen, als de vrijwilligers werken, een groot enthousiasme voor het werk, dat er gedaan wordt en op deze begraafplaats zijn veel bijzonder goed onderhouden en fraai herstelde grafmonumenten te zien.

Het vaakst wandelde ik, soms met bezoekers uit Deventer, maar ook uit Rotterdam, dit jaar op en over de begraafplaats aan de Diepenveenseweg. Even een praatje maken met de werkers op de begraafplaats en horen of er bijzonderheden zijn. Op deze begraafplaats heerst een rust, die je in de stad maar op weinig plaatsen zo sterk ervaart: vogelgeluiden, een eekhoorn en veel mooie bijzondere oude bomen. En daarbij de bijzondere grafmonumenten met bekende oude Deventer familienamen.

Op 27 maart dit jaar zijn we met een groep gemeenteambtenaren over de begraafplaats gewandeld en hebben beheerzaken bekeken en besproken om tot voor ieder aanvaardbare oplossingen te komen.

Herstel van Grafmonumenten

In 2022 werden we verrast door de mededeling van onze vertrouwde Deventer steenhouwer Lamers, dat hij naar Frankrijk ging verhuizen. Daarmee zaten we zonder een bekende en betrouwbaar werkende steenhouwer/restaurateur. Binnen het bestuur hebben we gesproken over wie ons in het vervolg bij het herstellen van kapotte grafstenen kon helpen.

Verschillende steenhouwers uit de omgeving zijn genoemd, maar het probleem bij restauratie van oude grafstenen is dat veel steenhouwers niet gewend zijn met oude grafstenen te werken. Ook ervaringen uit het verleden speelden mee bij een juiste keuze. Op de afscheidsreceptie van Lamers, waar Ted heen is geweest, kwam Ted in contact met Patrick van de firma Nieuwkamp uit Borne. Patrick vertelde, dat hun bedrijf ook restauratiewerk op oude begraafplaatsen uitvoerde. Na een afspraak bij de firma Nieuwkamp in Borne hebben we als bestuur besloten om met deze firma een aantal grafmonumenten te herstellen.

In de maand juni hebben ze het meeste werk op de begraafplaats uitgevoerd. Voor een grafsteen moesten ze aan een oude grafsteen een compleet nieuw stuk hardsteen aanmaken omdat dit deel er niet meer was. De levering van het nieuwe stuk Belgisch hardsteen duurde een tijd en daarom is het laatste werk in oktober uitgevoerd.

Hierbij twee foto's van voor en na de restauratie van grafnummer 3756: een mooi resultaat, het kleurverschil verdwijnt over een paar jaar.

Nachtvlinders

In de Nieuwsbrief, september 2023 hebben we al gemeld dat er door een vrijwilliger onderzoek is gedaan naar nachtvlinders die op de begraafplaats voorkomen. Roos heeft in totaal op negen avonden en nachten vlinders gevangen en deze vlinders na telling 's morgens weer de vrijheid gegeven.

Om een volledig overzicht te geven van alle soorten en aantallen voert voor het jaarverslag wel erg ver, We noemen enkele bijzondere of een veel voorkomende vlindersoort. Bent u benieuwd naar de totale lijst, stuur dan een mailtje naar info@sobd.org en we sturen u deze lijst van nachtvlinders. Hierbij een overzicht van alle soorten en aantallen.

Gewone wortel uil	macro vlinder	aantallen 1, 6, 20
Huismoeder	macro vlinder	„ „ 1, 3, 20 en 2
Buxus mot	micro vlinder	„ „ 15

Scherm met lamp

Nachtvlinder

Evenementen

Ieder jaar organiseert de SOBD voor haar donateurs en andere belangstellenden een paar activiteiten. Dit jaar hielden we een lentewandeling op 2^e paasdag, verder doen we altijd mee aan de Open Monumentendagen en een bijeenkomst voor Allerzielen op 2 november.

3

Lentewandeling

De lentewandeling op de Oude Begraafplaats aan de Diepenveenseweg te Deventer vond plaats op maandag 10 april, 2^e Paasdag, 14.00-16.00 uur.

Om 14.00 uur waren er 23 belangstellenden aanwezig voor de rondleiding. De rondleiding werd gegeven door bestuurslid Peter. In de loop van de middag kwamen nog 7 personen een kijkje nemen op de begraafplaats en liepen dan een stukje mee in de rondleiding. In totaal waren er dus 30 bezoekers. Ook het weer werkte aangenaam mee.

Open Monumentendagen: Rondleidingen op de Oude Begraafplaatsen te Deventer

In het kader van de Open Monumentendagen 2023 organiseerde de SOBD rondleidingen op de Oude Begraafplaats aan de Diepenveenseweg te Deventer en op de Oude Begraafplaats aan de Sworminksweg te Colmschate.

Verslag van de Open Monumentendagen Diepenveenseweg
Zaterdag 9 september.

Ted verzorgde de ochtendrondeleiding met nadruk op het cultuurhistorische aspect van graven en begraafplaats. Peter deed de middagrondeleiding met nadruk op het groen. Op de statafels was informatie aanwezig, zoals het rondwandelboekje, plattegronden, de Nieuwsbrief en een SOBD-folder. Ook de QR-codes konden weer gebruikt worden.

In de loop van de zaterdag zijn er in totaal 53 bezoekers geweest, waarvan er 8 deelnamen aan de cultuurhistorische rondleiding en 6 aan de groene rondleiding. Bezoekers konden ook zelf rondwandelen aan de hand van het boekje.

Zondag 10 september.

Ted verzorgde de cultuurhistorische rondleiding, waar 16 belangstellenden aan deelnamen. In totaal hebben we op zondag 44 bezoekers mogen ontvangen.

Verslag van de Open Monumentendagen te Colmschate.

Op Colmschate waren leuke rondleidingen op zaterdag en zondagmiddag met iedere keer meer dan 10 bezoekers. Op zaterdag waren er veel Colmschaters. In de schaduw van de bomen was het goed te doen. De bezoekers vonden het leuk en de rondleider was tevreden.

Allerzielen, donderdag 2 november

Voor de bijeenkomst op de begraafplaats Diepenveenseweg voor Allerzielen hadden we

alles voorbereid om het te kunnen organiseren, maar de storm Ciaran deed ons besluiten om de Allerzielenbijeenkomst op 2 november af te gelasten vanwege de storm en de voorspelde regen. Het risico op ongelukken was te groot.

Een persoon kwam nog aan de begraafplaatspoort, omdat hij dacht dat de viering in een van de begraafplaatswoningen werd gehouden. Voor volgend jaar hopen we op beter weer.

Bestuursuitje

Het jaarlijkse educatieve bestuursuitje vond plaats op vrijdag 26 mei 2023 en bracht ons naar de begraafplaats Moscowa in Arnhem. Vier bestuursleden namen deel aan de excursie. Het vervoer werd verzorgd door Bert en Jaap. We werden om 10.00 uur in Arnhem hartelijk ontvangen aan de Waterbergseweg 20 bij het mooie theehuis. Na de ontvangst en de inleiding kregen we een zeer uitgebreide wandelrondleiding door dhr. Van Vessem, directeur van de begraafplaats en het crematorium Moscowa namens de organisatie De Facultatieve, die Moscowa beheert samen met de gemeente Arnhem.

Moscowa is een prachtige begraafplaats met veel verschillende aspecten, waar heel veel over te vertellen is en waar veel te zien is. Het is een genot om daar rond te wandelen.

Er is ook schriftelijke informatie in de vorm van enige fraai uitgegeven boekjes te verkrijgen in het informatiecentrum bij de ingang van de begraafplaats.

Werkgroep Begraafplaats Roeterdsweg Diepenveen Jaarverslag 2023

Dit was het 11de jaar waarin we als werkgroep actief waren op deze begraafplaats. De werkgroep bestaat nog altijd uit 8 leden, waarvan zeven vanaf de start in 2012 actief betrokken zijn. Eén lid nam dit jaar afscheid en een nieuw lid sloot zich aan. Ook in het afgelopen jaar kwam onze werkgroep alle weken op woensdag samen voor onderhoud en restauratie. Zo zijn dit jaar 16 graven gerestaureerd, een 15-tal graven van nieuwe belettering voorzien en werd van talloze graven de zerk en/of stèle gereinigd. Vanaf de start zijn inmiddels 265 graven, zoals in onderstaand voorbeeld, gerestaureerd!

De graven die door de jaren heen na restauratie met grind zijn afgedekt, eveneens zichtbaar op bovenstaande foto's, worden voortdurend onkruidvrij gehouden. De oorlogsgraven met bijbehorende beplanting worden eveneens door de werkgroep onderhouden.

Naast het fysieke onderhoud wordt de documentatie over de begraafplaats zowel in schrift als met foto's voortdurend geactualiseerd en uitgebreid, zoals met (bijzondere) kenmerken van graven. Gegevens van gerestaureerde graven worden eveneens regelmatig bijgewerkt. Het groenonderhoud is dit jaar weer vrijwel volledig door de werkgroep uitgevoerd. Dit betreft onder andere regelmatig maaien van het gras, verwijderen van uitgewaaid takken en blad in de herfst, het schoon houden van de paden, snoeien van planten en struiken, maar ook

het toevoegen van groen voor meer structuur en biodiversiteit. Tijdens droge episodes in de zomermaanden vroeg het bewateren van bloembakken en vochtminnende planten regelmatig aandacht, soms ook buiten de reguliere woensdag om.

De meeste groepsleden hebben, deels historisch gegroeid, hun eigen 'specialiteit', vaak verdeeld over de begraafplaats. Daarom is het belangrijk dat er aandacht en gelegenheid is voor samenhang in de groep. Naast het gezamenlijk koffiedrinken genoten we daarom met onze partners deze zomer opnieuw van een gezamenlijke barbecue bij een van de leden. De werkgroep kan opnieuw terugzien op een vruchtbare samenwerking met de toezichthouder van de gemeente en haar collega's, met medewerkers van het Groenbedrijf en met het bestuur van de Stichting Oude Begraafplaatsen Deventer (SOBD). Dankzij met name de jaarlijkse bijdrage van de gemeente en een doelmatig financieel beheer verkeert de werkgroep in een financieel gezonde positie.

We merken nog steeds dat nabestaanden en bezoekers de huidige uitstraling van de begraafplaats en de inzet van de werkgroep hogelijk waarderen, in sommige gevallen zelfs met een (bescheiden) gift.

Gezien de toenemende leeftijd van de huidige leden van de werkgroep is het borgen van de voortgang door het werven van jongere leden een voortdurend aandachtspunt.

Jaarverslag Oude Begraafplaats Colmschate 2023

Ook dit jaar hebben we te maken gehad met wisselende weersomstandigheden. In het voorjaar was het nat, de zomer was langdurig droog en warm en in het najaar weer veel regen.

Desniettemin hebben we als werkgroep met z'n achten goed kunnen werken en ziet de begraafplaats er goed uit.

De vier oude rode beuken – meer dan honderd jaar oud - zaten vol dood hout, ook met grote takken die gevaar konden opleveren voor passerende bezoekers en onze vrijwilligers. Onze voorzitter van de Stichting Oude Begraafplaatsen (SOBD), Bert heeft het initiatief genomen om daaraan wat te doen. En zowaar heeft Dela, die Yarden heeft overgenomen, gereageerd door een bedrijf in te huren dat de bomen onderhanden heeft genomen. We hopen dat de beuken nu weer een paar jaar mee kunnen.

In september hadden we tijdens de Open Monumenten dagen veel belangstelling voor de rondleiding, steeds zo'n 12 à 13 bezoekers. Een heel aantal van hen was geïnteresseerd in de boekjes, indertijd door Roel geschreven, met informatie over de geschiedenis van de begraafplaats en over alle grafmonumenten die er nog zijn. Die boekjes zijn weer beschikbaar omdat ze herdrukt zijn ter gelegenheid van het 30-jarig jubileum van de SOBD in 2022.

Begraafplaats Diepenveenseweg : groenbeheer 2023

We werkten dit jaar weer met onze vaste ploeg medewerkers op donderdag.

We mochten 2 nieuwe vrijwilligers verwelkomen: een heer en een dame. Zij werkt mee in het groenonderhoud en hij inventariseert vogels, planten, insecten enz.

Voor onze historische narcissen was het een goed jaar: er waren en zijn er meer dan in andere jaren

Het achterstallig onderhoud in het boombeheer werd weggewerkt en de taxushaag is gesnoeid. Ook kwamen er nieuwe bomen ter compensatie voor de gevelde bomen in verband met het vellen van enkele Oostenrijkse dennen.

Bij de keuze van en het plaatsen van vervangende bomen wordt zo veel mogelijk gekozen voor soorten waar insecten en vogels veel aan hebben, zoals loofhoutsoorten.

Ook dit jaar werd er weer veel gesnoeid en schoongemaakt. Zo was vrijwilliger Jaap weer bezig met het maaibeleid met zorg voor onze stinsenplanten en bijzondere kruidenplanten.

Vrijwilligers Frans en Peter ontdekten steeds meer zelf uitgezaaide kerspruimen: een verrijking voor de begraafplaats!

Dit alles gebeurt om bezoekers in alle jaargetijden te laten genieten van deze prachtige natuurlijke begraafplaats met volop bloeiende planten, zoals bijvoorbeeld de holwortels en de voorjaarshelmbloemen!